

Limba și literatura română

caiet de lucru pentru clasa a VI-a

structurat pe domenii

Contextul de comunicare: locul interacției, relația dintre interlocutori	11
Strategii de concepere și de înțelegere a textului oral: 1. Parafrazarea	14
Strategii de înțelegere a textului oral: 2. Rezumarea	17
Strategii de ascultare activă: reformularea mesajului	20
Informarea acelor de către: menținerea de comunicare și efectuarea întrebărilor	23
Attitudine comunicativă: interes, curiozitate, implicare, cooperare	24
Emoționalitatea exprimată de personajele și de autorul textului	25
Structura și conținutul literaturii populare românești	26
Structura basată în versuri: Fabula	27
Structura basată în versuri: Fabule	28
Structura basată în proza: Fantezie, Epopie	29
Structura basată în versuri: Povestea, Epitetul	30
Structura basată în versuri: Povestea, Epitetul, Enunțatul	31
Structura argumentată	33
Programă informatică: textul în propriul univers cognitiv și afectiv	35
STRUCTURA	36
Model de analiză a unui text	37
Comunitate	38
Informarea vorbirii directe în vorbire-indirectă	39
Structura unui text narativ	40
Structura unui text descriptiv	41
Structura unui text explicitiv	42
Structura unui text narativ-descriptiv	43
Relații cu continutul textului	44
DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII – GRAMATICA	45
Structura verbală	46
Verbul predicativ. Numele predicativ	47
Booklet	100

EVALUĂRI INITIALE eni și cărți

• Evaluare inițială 1	5
• Evaluare inițială 2.....	7
• Evaluare inițială 3.....	9

COMUNICARE ORALĂ

1. Contextul de comunicare: locul interacțiunii, relația dintre interlocutori	11
2. Strategii de concepere și de înțelegere a textului oral: 1. Parafrarea.....	14
3. Strategii de înțelegere a textului oral: 2. Rezumarea.....	17
4. Strategii de ascultare activă: reformularea mesajului	20
5. Performarea actelor de limbaj: intenția de comunicare și efectul actului de limbaj	23
6. Atitudini comunicative: interes, curiozitate, implicare, cooperare.....	26
7. Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor.....	29

LECTURĂ

1. Textul narativ în proză. Narrator subiectiv.....	32
2. Textul narativ în proză. Narrator obiectiv. Personajul literar	34
3. Textul narativ în proză. Momentele subiectului	37
4. Textul narativ în versuri. Momentele subiectului.....	40
5. Dialogul în textul literar	42
6. Textul narativ în versuri. Fabula	46
7. Textul narativ în versuri. Fabula	49
8. Textul descriptiv în proză. Portretul. Enumerația.....	52
9. Textul descriptiv în versuri. Pastelul. Epitetul.....	56
10. Textul descriptiv în versuri. Pastelul. Epitetul. Enumerația.....	60
11. Textul argumentativ.....	63
12. Integrarea informațiilor textului în propriul univers cognitiv și afectiv	66

REDACTARE

1. Etapele redactării unui text.....	69
2. Rezumatul.....	74
3. Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă.....	77
4. Redactarea unui text narativ.....	80
5. Redactarea unui text descriptiv	84
6. Redactarea unui text explicativ	87
7. Redactarea unui text narativ-descriptiv	91
8. Tabele corelate cu conținutul textului	94

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII – GRAMATICĂ

1. Predicatul verbal.....	97
2. Predicatul nominal. Numele predicativ	100

3. Subiectul exprimat. Subiectul neexprimat.....	103
4. Atributul. Actualizarea cunoștințelor.....	106
5. Complementul direct.....	109
6. Complementul indirect în dativ.....	111
7. Complementul prepozițional	113
8. Complementul circumstanțial de mod	117
9. Complementul circumstanțial de timp.....	119
10. Complementul circumstanțial de loc.....	122
11. Verbul (actualizare). Modul indicativ. Modul imperativ	125
12. Verbul. Verbul copulativ. Modul conjunctiv	128
13. Verbul. Modul condițional-optativ.....	131
14. Substantivele colective. Substantivele defective	135
15. Substantivul. Cazul nominativ. Cazul vocativ. Funcții sintactice.....	138
16. Substantivul. Cazul acuzativ. Prepoziția. Funcții sintactice.....	141
17. Substantivul. Cazul genitiv. Articolul genitival. Prepoziții. Funcții sintactice	144
18. Substantivul. Cazul dativ. Prepoziția. Funcții sintactice.....	147
19. Pronumele personal. Cazul nominativ. Cazul acuzativ. Cazul vocativ.....	149
20. Pronumele personal. Cazul genitiv. Cazul dativ.....	152
21. Pronumele personal de politețe.....	156
22. Pronumele reflexiv.....	160
23. Numeralul cardinal. Numeralul ordinal.....	164
24. Adjectivul (1).....	167
25. Adjectivul (2).....	170
26. Adverbul. Gradele de comparație ale adverbului	175
27. Diftong. Triftong. Hiat	179
28. Despărțirea cuvintelor în silabe. Principiul fonetic	181
29. Cuvântul și contextul.....	183
30. Omonime. Cuvinte polisemantice	186
31. Limba vorbită. Limba scrisă	189
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
1. Valori etice în legendele popoarelor.....	192
2. Limba română în Europa. Comunitatea vorbitorilor de limbă română de pretutindeni	197
3. Valori ale culturii populare în spațiul românesc	200
EVALUARE FINALĂ	
• Evaluare finală I.....	204
• Evaluare finală II.....	206

Citește textul:

Vii să-mi bați iar în fereastră,
 Tânăr soare auriu,
 Și zăpada de pe coastă
 Fuge ca argintul viu.

Saltă gureșe șuvoaie,
 Spumegate și zglobii.
 Cântă cinteze-n zăvoaie
 Și-n văzduhuri ciocârlii!

Ca zăpada care pierde
 După veacul iernii greu,
 Piei și tu de-acum, durere,
 larna sufletului meu!

Albe la fereastră, două
 Crengi de măr mi-au înflorit:
 Vino, primăvară nouă,
 Vreau să uit c-am suferit...

Evaluare inițială

(George Coșbuc, Cântec de primăvară)

A. Rezolvă cerințele următoare, pornind de la textul dat:**1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:**

6 puncte

Antonimul cuvântului *piere*, din secvența *Ca zăpada care pierde*, este:

- a. se topește; b. apare; c. cade.

2. Subliniază varianta corect despărțită în silabe:

6 puncte

- fe-reas-tră/ fe-re-a-stră;
- au-riu/ a-u-riu;
- văz-du-hu-ri/ văz-du-huri

3. Precizează numărul de litere și de sunete din cuvintele:

6 puncte

- zăpada: _____
- fuge: _____
- ciocârlii: _____

4. Explică rolul cratimei din versul *Și-n văzduhuri ciocârlii!*.

6 puncte

5. Completează tabelul următor, precizând valoarea morfologică și funcția sintactică a cuvintelor din text.

6 puncte

Cuvânt	Valoarea morfologică	Funcția sintactică
vii		
tânăr		
soare		

B.**6. Extragă, din text, o comparație și o personificare.**

6 puncte

7. Transcrie două versuri care surprind două imagini artistice diferite.

6 puncte

PARTEA a II-a

30 DE PUNCTE

Redactează o compunere, de 15-20 de rânduri, în care să descrii un peisaj de primăvară, folosind trei cuvinte alese de tine din textul dat la Partea I. Dă un titlu sugestiv compunerii tale și subliniază cuvintele folosite!

Cuvinte selectate:

Vei primi 12 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției – 1p.; coerenta textului – 2p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 1p.; ortografie – 3p.; punctuație – 3p.; așezarea corectă a textului în pagină; lizibilitatea – 2p.)

Se acordă 10 puncte din oficiu

Conținuturi: • Contextul de comunicare: locul interacțiunii, relația dintre interlocutori • Strategii de concepere și de înțelegere a textului oral: 1. Parafrazarea • Strategii de înțelegere a textului oral: 2. Rezumarea • Strategii de ascultare activă: reformularea mesajului • Performarea actelor de limbaj: intenția de comunicare și efectul actului de limbaj • Atitudini comunicative: interes, curiozitate, implicare, cooperare • Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor.

Activități de învățare vizate: • identificarea sensului global al unui text audiat • elaborarea unui text oral pornind de la un enunț dat / de la o imagine dată • exerciții de exprimare a unui punct de vedere referitor la o idee extrasă dintr-un text oral / scris • jocuri de rol cu folosirea dialogului pe diverse teme de interes • exerciții de construire a unei situații de comunicare pornind de la un aspect relevant pentru comportamentul școlar • exerciții de extragere a unor informații dintr-un dialog; exerciții de schimbare de rol într-o situație de comunicare, evidențiind elementul personal construit.

Contextul de comunicare: locul interacțiunii, relația dintre interlocutori

DESCOPERĂ

Privește imaginea alăturată și precizează de ce crezi tu că cei doi copii sunt într-un conflict.

Crezi că dacă ar putea vorbi/ discuta, copiii ar putea rezolva altfel problema?

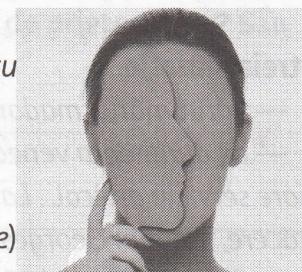
Citește textul și privește imaginea alăturată:

Toată ziua am bântuit în jurul noii mele școli ca un zombie cu gloss pe buze. Nicio persoană nu s-a obosit să mă salute.

ASTA SUNT EU!

MĂ SIMT INVIZIBILĂ APROAPE TOT TIMPUL!

(Rachel Renee Russell, Însemnările unei puștoaice)

Care crezi că sunt sentimentele fetei din imagine? De ce crezi că se simte astfel?

Prima situație

— Salut, băieți! Ce mai faceți?

Băieții tăceau.

— Ei, la revedere... eu mă grăbesc.

N-avea însă cum trece din strânsoarea băieților, aşa încât, văzându-i amenințători și tăcuți, scânci speriat:

— Ce aveți, bă?

— Nimic, vrem să te săturăm. Atât. [...] Le mănânci pe toate. Acum, de față cu noi!

— Uite, ai și două sticle cu apă minerală! Poftă bună!

— Mănâncă-le pe toate, mâine te căutăm din nou, cu altele.

— Și poimâine...

(Mircea Sântimbreanu, *De ce au dispărut zmeii?*)

A doua situație

— Gata am învățat!

— Arată-mi temele!

— A! Temele? Nu avem multe. Le scriu pe urmă. Bunico, bunicuțo dragă, lasă-mă la patinaj, în cinci minute la fac... pe urmă.

— Nu se poate, mai întâi temele!

— Bunicuțo dragă, uite: numai o jumătate de oră... un sfert... cinci minute.

— Mai întâi temele! [...]

— Bunico, bunico, repede! S-a spart butoiul de varză.

— Bunica a intrat speriată în cămară:

— Care, unde? [...]

— Ha, ha, te-am păcălit!

(Mircea Sântimbreanu, *Un ambicioș*)

A treia situație

— Sărut mâna, madam Georgescu, zic eu, apropiându-mă.

— La dumneata veneam! răspunde cucoana emoționată. [...] Să nu mă lași! Trebuie să-mi faci un mare serviciu amical... La nevoie se arată amicitia: să vedem cât ne ești de prieten!— Cu cea mai mare plăcere, madam Georgescu, dacă pot...

— Poți!... să nu zici că nu poți!... știu că poți!... trebuie să poți!

— În sfârșit, ce e? de ce e vorba? [...]

(I. L. Caragiale, *Bacalaureat*)

① Alege răspunsul corect. Scrie litera A (dacă afirmația este adevărată) sau F (dacă este falsă).

- a. În timpul unui dialog, interlocutorii vorbesc pe rând, nu intervin unul peste celălalt.
- b. Într-o situație de comunicare, identitatea vorbitorilor este importantă.
- c. Emissorul nu se adresează diferit, în funcție de interlocutor.
- d. Momentul în care se intervine într-o situație de comunicare este important.

② Să înțelegi informațiile din text, răspunzând la întrebări!

Care sunt interlocutorii fiecărei situații de comunicare?

Care este relația dintre vorbitori în fiecare dintre situațiile prezentate mai sus?

③ Ce crezi că a provocat conflictul din prima situație de comunicare? Care este relația dintre participanții la dialog? Crezi că se poate rezolva?

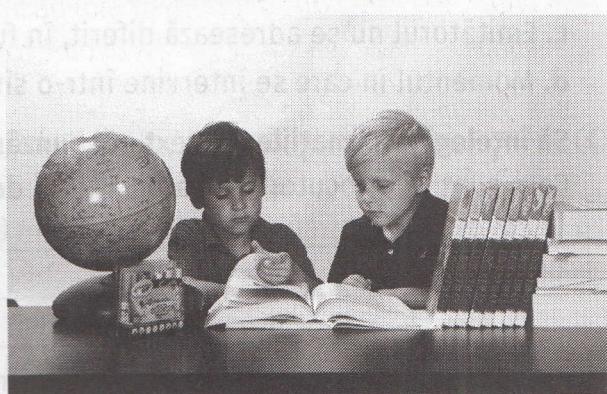
④ Îți se pare comică situația din cel de-al doilea dialog? De ce? Ce crezi că a urmat?

⑤ Crezi că personajele din cea de-a treia situație de comunicare profită de prietenia lor? Sau este normal acest comportament?

APLICĂ

Scrie, în caietul tău, continuarea pentru una dintre situațiile de comunicare de mai sus și prezint-o tuturor.

1. Parafrazarea

DESCOPERĂ**Privește cu atenție imaginea alăturată!****Ce fac copiii?****EXERSEAZĂ****Citiți pe roluri textul dat:**

Cică era odată într-un sat un om grozav de leneș; de leneș ce era, nici îmbucătura din gură nu și-o mesteca. Și satul, văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărî să-l spânzure, pentru a nu mai da pildă de lenevire și altora. Și aşa, se aleg vreo doi oameni din sat și se duc la casa leneșului, îl umflă pe sus, îl pun într-un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor, și hai cu dânsul la locul de spânzurătoare! Așa era pe vremea aceea. Pe drum se întâlnesc ei cu o trăsură în care era o cucoană. Cucoana, văzând în carul cel cu boi un om care sămăna a fi bolnav, întrebă cu milă pe cei doi țărani, zicând:

— Oameni buni! Se vede că omul cel din car e bolnav, sărmanul, și-l duceți la vro doftoroaie undeva, să se caute.

— Ba nu, cucoană, răspunse unul dintre țărani; să ierte cinstită fața dumnevoastră, dar aista e un leneș care nu credem să fi mai având păreche în lume, și-l ducem la spânzurătoare, ca să curățim satul de-un trândav.

— Alei! oameni buni, zise cucoana, înfiorându-se; păcat, sărmanul, să moară ca un câne, fără de lege! Mai bine duceți-l la moșie la mine; iacătă curtea pe costișa ceea. Eu am acolo un hambar plin cu posmagi, ia aşa, pentru împrejurări grele, Doamne ferește! A mâncă la posmagi și-a trăi și el pe lângă casa mea, că doar știu că nu m-a mai perde Dumnezeu pentr-o bucătică de pâne. Dă, suntem datori a ne ajuta unii pe alții.

— I-auzi, măi leneșule, ce spune cucoana; că te-a pune la coteț, într-un hambar cu posmagi, zise unul dintre săteni. Iaca peste ce noroc ai dat, bată-te întunericul să te bată, urâciunea oamenilor! Sai degrabă din car și mulțămește cucoanei, că te-a scăpat de la moarte și-ai dat peste belșug luându-te sub aripa dumisale. Noi gândeam să-ți dăm spon și frângchie. Iar cucoana, cu bunătatea dumisale, îți dă adăpost și posmagii; să tot trăiești, să nu mai mori! Să-și puie cineva obrazul pentru unul ca tine și să te hrănească ca pe un trântor, mare minune-i și asta. Dar tot de noroc să se plângă cineva... Bine-a mai zis cine-a zis că: Boii ară și caii mănâncă. Hai dă răspuns cucoanei, ori aşa, ori aşa, că n-are vreme de stat la vorbă cu noi.

— Dar muieti-s posmagii? zise atunci leneșul, cu jumătate de gură, fără să se cărneaască din loc.

— Ce-a zis? întrebă cucoana pe săteni.

— Ce să zică, milostivă cucoană, răspunde unul. Ia, întreabă, că muieti-s posmagii?
 — Vai de mine și de mine, zise cucoana cu mirare, încă asta n-am auzit! Da' el nu poate să și-i moaie? pentru oameni și cărți

— Auzi, măi leneșule: te prinzi să moi posmagii singur, ori ba?
 — Ba, răsunse leneșul. Trageți mai bine tot înainte! Ce mai atâta grija pentru astă pustie de gură!
 Atunci unul dintre săteni zise cucoanei:
 — Bunătatea dumneavoastră, milostivă cucoană, dar degeaba mai voi și strica orzul pe gâște. Vedeți bine că nu-l ducem noi la spânzurătoare numai aşa, de flori de cuc, să-i luăm nărvul. Cum chitiți? Un sat întreg n-ar fi pus oare mâna de la mâna ca să poată face dintr-însul ceva? Dar ai pe cine ajuta? Doar lenea-i împărăteasă mare, ce-ți bați capul!

Cucoana atunci, cu toată bunăvoința ce ave, se lehămesește și de binefacere și de tot, zicând:

— Oameni buni, faceți dar cum vă va lumina Dumnezeu!

Iar sătenii duc pe leneș la locul cuvenit și-i fac felul. Și iaca aşa au scăpat și leneșul acela de săteni, și sătenii aceia de dânsul. Mai pofteașă de-acum și alți leneși în satul acela, dacă le dă mâna și-i ține cureaua.

Ș-am încălecat pe-o să și v-am spus povestea aşa.

(I. Creangă, Povestea unui om leneș)

① Alege răspunsul corect. Scrie litera A (dacă afirmația este adevărată) sau F (dacă este falsă).

- Timpul acțiunii nu este fixat în mod precis.
- Personajul principal a fost pedepsit pe nedrept.
- Acțiunea se petrece într-un sat.
- Cucoana dorește să-l salveze pe omul osândit pentru a-l trimite la muncă.
- Sinonimul cuvântului *parafrazare* este explicare.

② Răspunde la următoarele întrebări:

- ~ Care este tema textului ascultat?
- ~ De ce este pedepsit personajul principal?
- ~ Cum reacționează personajul principal la propunerea cucoanei?
- ~ Care sunt elementele relevante ale stării în care se află personajul principal?
- ~ Cum reacționează cucoana la răspunsul primit din partea omului leneș?

③ Stabilește ordinea propozițiilor de mai jos.

Sătenii au scăpat de leneș.

Era odată un om grozav de leneș.

Sătenii au hotărât să-l spânzure pe leneș.

Leneșul a refuzat să moaie posmagii.

Cucoana îi propune leneșului să mănânce posmagi.

④ Crezi că au procedat bine sătenii pedepsindu-l pe omul cel leneș? Argumentează răspunsul!**⑤ Dacă ai fi fost în locul omului leneș, cum ai fi procedat? Dar în locul cucoanei?****APLICĂ**

Propune un alt final pentru textul citit.